

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

NUOTOLINĖ 141-OJI RK PLENARINĖ SESIJA PER INTERACTIO, 2020 12 8–2020 12 10

Europos regionų komiteto nuomonė „Siekiant tvaresnio turizmo ES miestuose ir regionuose“

(2021/C 37/02)

Pranešėjas

Manuel Alejandro CARDENETE FLORES (ES/ Renew Europe), Andalūzijos vyriausybės turizmo, atkūrimo, teisingumo ir vietos administracijos ministro pavaduotojas

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Įžanginės pastabos

1. pabrėžia, kad **turizmas yra strateginis sektorius**, integracijos priemonė ir pagrindinė socialinio ir ekonominio atsigavimo varomoji jėga; jis sudaro daugiau kaip 10 proc. ES bendrojo vidaus produkto, sukuria darbo vietų 26 mln. žmonių ir sudaro 6 proc. viso ES eksporto;
2. akcentuoja **transporto ir judumo, kurie yra ES socialinės, ekonominės ir teritorinės sanglaudos pagrindas**, svarbą ir pabrėžia, kad reikia pažangių ir tvarių judumo sprendimų, ypač tuose regionuose, kurių ekonominei plėtrai labiausiai trukdo išskirtinė priklausomybė nuo oro ir jūrų transporto;
3. atkreipia dėmesį į tai, kad platus keliautojų spektras socialiniu ir kultūriniu bei amžiaus ir pajamų požiūriu daugeliui įmonių – nuo tarptautinių korporacijų iki labai mažų įmonių – suteikia daug įvairių galimybių. Turizmo ekosistema apima tokius sektorius kaip apgyvendinimas, transportas, gastronomija, kultūra, sportas ir laisvalaikis, taip pat kelionių organizatorių paslaugos. Iš viso jai galima priskirti apie 2,4 mln. įmonių, iš kurių daugiau kaip 90 proc. yra MVĮ;
4. pritaria Pasaulio turizmo organizacijos (PTO) rekomendacijoms ir gairėms, taip pat iniciatyvos „Viena planeta“ vizijai, kuria siekiama tvaraus turizmo atsigavimo, ir Jungtinių Tautų darbotvarkės iki 2030 m. Darnaus vystymosi tikslų skatinimui turizmo ir transporto srityse;
5. pritaria PTO suformuluotai **tvaraus turizmo** apibrėžčiai, kuria jis apibūdinamas kaip turizmo forma, kai „visapusiškai atsižvelgiama į dabartinį ir būsimą ekonominį ir socialinį poveikį bei poveikį aplinkai, kartu įvertinant keliaujančių asmenų, pramonės, aplinkos bei priimančiųjų bendruomenių poreikius“;
6. pabrėžia, kad dėl **krizės, kurią sukėlė SARS-CoV-2**, padėtis drastiškai pasikeitė – Europą sukrėtė neišmatuojama žmonių mirčių tragedija ir didžiuliai ekonominiai nuostoliai, dėl kurių žmonės patyrė asmeninių netekčių, kilo didelių finansinių sunkumų ir bankrutavo daug įmonių, **ypač turizmo ir transporto sektoriuose**;
7. pripažįsta, kad šie sunkumai dar labiau padidėja atokiausiuose ES regionuose, kurie yra labai priklausomi nuo turizmo sektoriaus ir kurių ekonomikos atsigavimo perspektyvoms didelį pavojų kelia jų beveik išimtinis priklausomumas nuo oro transporto ir negalėjimas naudotis kitomis transporto rūšimis;
8. pabrėžia, kad reikia skatinti tvaraus turizmo paslaugas, kurias teikiant būtų atsižvelgiama į turtingą Europos istorinį ir kultūrinį paveldą, taip pat į jos unikalų gamtos paveldą;

9. primena, kad, kaip parodė ši krizė, turizmas yra kompleksinė sritis, nes stipriai sumažėjusi turizmo veikla daro poveikį ne tik tokiems sektoriams kaip apgyvendinimas ir maitinimas arba transportas, bet ir daugeliui didelės pridėtinės vertės ekonomikos sričių;

10. atkreipia dėmesį į tai, kad Europa turi išlikti iniciatyvi ir imtis vadovaujančio vaidmens šios ir kitų, galbūt vėliau kilsiančių krizių metu, kartu imdamasi būtinų priemonių, kad **užkirstų kelią** turizmo sektoriaus **žlugimui**;

11. pripažįsta, kad dabartinė COVID-19 sukelta sveikatos krizė išryškino ypatingą turizmo, vykdomo salų teritorijose, kurių išteklių yra riboti, pažeidžiamumą;

12. primena valstybėms narėms ir ES institucijoms, kad svarbu **skirti pakankamai finansinių išteklių** sektoriui gelbėti ir **ilgalaikei Europos turizmo politikai**, kuria būtų skatinama tvari, kokybiška turizmo veikla, plėtoti kartu atsižvelgiant į aplinką ir kovojant su klimato kaita;

13. mano, kad reikia imtis veiksmų ir nuodugniau tobulinti esamus turizmo ir transporto modelius, užtikrinant visišką jų tvarumą socialiniu, ekonominiu ir aplinkos požiūriu, taip pat atsižvelgiant į šią **krizę kaip į paskatą pradėti svarstymus siekiant nustatyti** turizmo ir transporto sektorių **atsparumo ir tvarumo** ateityje **pagrindus**;

COVID-19 poveikis Europos turizmo ir transporto sektoriams ir ES trumpalaikiai bei vidutinės trukmės ekonomikos gaivinimo ir atsparumo veiksmai – turizmo ir transporto dokumentų rinkinys

14. pabrėžia, kad PTO apskaičiavo, jog pasaulio turizmo pramonės nuostoliai dėl pandemijos per pirmuosius penkis 2020 m. mėnesius jau buvo daugiau kaip tris kartus didesni nei per 2009 m. tarptautinę finansų krizę⁽¹⁾;

15. ragina **valstybes nares** glaudžiau koordinuoti veiksmus, kai nustatomi draudimai ir ribojimo priemonės, siekiant padėti atgaivinti šį sektorių, mažiau klaidinti turistus ir paskatinti žmones keliauti; palankiai vertina Europos Komisijos ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro pastangas teikti objektyvią ir tikslią informaciją apie pandemijos raidą;

16. pabrėžia, kad siekiant atgaivinti turizmą svarbu priimti bendrą strategiją dėl žmonių judumo ES, kuria būtų didinamas pasitikėjimas kelionėmis, be kita ko, atliekant COVID-19 testus vietoje, t. y. prieš kelionę, nes tai leistų padidinti kelionių saugumą ir išvengti karantino;

17. palankiai vertina **greitą ES atsaką siekiant gelbėti turizmą ir transportą**, visų pirma Europos Komisijos komunikatą „Turizmas ir transportas 2020 m. ir vėliau“ ir prie jo pridėtas rekomendacijas ir gaires – pirmiausia turizmo ir transporto dokumentų rinkinį. Tai padėjo valstybėms narėms atkurti saugų ir laisvą judėjimą ir vėl atidaryti vidaus sienas, sprendžiant likvidumo krizę ir atkuriant vartotojų pasitikėjimą;

18. taip pat palankiai vertina tai, kad buvo priimtos šios priemonės: **laikinoji valstybės pagalbos priemonių sistema**⁽²⁾, kuria valstybėms narėms sudarytos sąlygos teikti didesnę paramą įmonėms; nauja **Europos laikinos paramos priemonė nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti**⁽³⁾ (SURE), skirta užtikrinti tam tikrą šeimų pajamų lygį ir išsaugoti įmonių bei ekonomikos gamybos pajėgumus ir žmogiškąjį kapitalą; REACT-EU⁽⁴⁾, kuri leidžia valdymo institucijoms pakeisti Europos struktūrinių ir investicijų fondų panaudojimą, kad būtų galima reaguoti į opiausius krizės padarinius; **Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas**, kuris yra naudingas turizmo sektoriaus darbuotojams, dėl krizės atleistiems iš darbo, ir tokie projektai kaip interneto platforma „Re-open EU“⁽⁵⁾, kurioje pateikiama atnaujinta informacija apie kelionių apribojimus Europoje, visuomenės sveikatą ir saugumo priemones;

19. palankiai vertina Europos Komisijos pastangas sudaryti palankesnes sąlygas sklandžiai teikti **didėsnes apimties valstybės pagalbą**, skirtą Europos įmonėms gelbėti, ir siūlo, kad kai kurios taisyklės (įskaitant iš dalies pakeistą *de minimis* reglamentą) toliau galiotų tiek, kiek reikia ypač nuo krizės nukentėjusiuose regionuose;

(1) <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2020.18.1.4>

(2) https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/sa_covid19_temporary-framework.pdf

(3) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0139>

(4) https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/factsheet/2020_mff_reacteu_en.pdf

(5) <https://reopen.europa.eu/lt>

20. primygtinai ragina visas valstybes nares naudoti **visų rūšių pagalbą**, kurią laikinai leidžiama teikti pagal laikinąją sistemą, siekiant patenkinti skubius likvidumo ir neatidėliotinus apyvartinio kapitalo ir investicijų poreikius, taip pat atsižvelgiant į krizę gelbėti dėl COVID-19 protrūkio didelių sunkumų patiriančias **įmones** ⁽⁶⁾ joms suteikiant galimybę pertvarkyti savo veiklą ir toliau ją plėtoti;

21. palankiai vertina priemones, dėl kurių susitarė ES valstybės narės ir kurios, pasak Regionų komiteto pirmininko, yra „solidarumo pavyzdys“; be to, teigia, kad siekiant įveikti šią precedento neturinčią krizę, labai svarbu, kad miestai ir visų Europos miestų, regionų ir miestelių įmonės galėtų greitai pasinaudoti ES biudžetu ir ekonomikos **gaivinimo planu**;

22. ragina siekti susitarimo sukurti tikrą visų **valdymo** lygmenų partnerystę, skatinant bendrą atsakomybę ir vengiant pernelyg didelės centralizacijos;

23. ragina Europos Komisiją bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis priimti ES skirtų gairių rinkinį ir nustatyti konkrečius kontrolinius sąrašus, kuriais vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų naudotis kaip **instrukcijomis vos ištikus nelaimėms**, netgi prieš pradėdant taikyti nacionalines ir ES priemones; taip pat pažymi, kad turizmo ir transporto dokumentų rinkinyje pateiktos gairės yra puikus pavyzdys;

24. nurodo, kad **turizmo ir transporto dokumentų rinkinyje** numatytos priemonės yra svarbus pirmas žingsnis, kuriuo siekiama pagerinti vietos turizmo vietovių gebėjimą reaguoti į naujas pandemijos bangas ir kitas galimas nelaimes, kurios gali tapti sektoriaus atsparumo išbandymu;

25. mano, kad dėl pandemijos reikia skubiai parengti naujas strategijas, kuriomis būtų remiamas viešbučių, restoranų ir kavinių sektorius, ir plėtoti turizmo veiklą vietos lygmeniu, pavyzdžiui, kaimo turizmą, vietos gastronomiją ar vietos tradicijas. Pasaulio mastu tendencijos pasikeitė ir mažesnės turizmo vietovės, nuošalios kryptys, kur šeimos ir mažesnės grupės gali saugiai keliauti, tapo patrauklesnės. Kad turizmas išgyventų per ateinančius 2–3 metus, turime turistus nukreipti į savo lankytinas vietas;

26. pabrėžia, kad **išlaidos, patiriamos dėl su COVID-19 susijusių atsargumo priemonių viešajame transporte**, galėtų būti įtrauktos į viešojo paslaugų pirkimo sutartis, taip išvengiant didelės papildomos finansinės naštos perkėlimo transporto institucijoms, kurios dažnai yra vietos ir regionų valdžios institucijos;

27. pritaria **laipsniškam ilgalaikio bevizio režimo įvedimui**, siekiant padidinti atvykstančių lankytojų iš trečiųjų šalių skaičių ir paskatinti turistus grįžti į Europą;

28. tikisi, kad ateityje apie visus nacionalinių valdžios institucijų sprendimus dėl draudimo keliauti ir laikino sienų uždarymo bus iš anksto pranešta Europos valdžios institucijoms ir pasienio regionams, kad būtų pagerintas koordinavimas ir užtikrinta galimybė laiku gauti informaciją;

29. tvirtai remia Europos ekonomikos gaivinimo planą, kuriuo siekiama padėti atlyginti ekonominę ir socialinę žalą, patirtą dėl COVID-19 pandemijos, pradėti gaivinti Europos ekonomiką ir išsaugoti bei kurti darbo vietas;

Būtinybė imtis veiksmų, kad turizmas taptų tvaresnis

30. pažymi, kad pastaraisiais metais turizmas buvo viena sparčiausiai augančių pramonės šakų. Šis augimas išryškino **subalansuoto vystymosi sunkumus**, susijusius su **tvarumo** ekonominiais, aplinkos ir socialiniais aspektais;

31. palankiai vertina Komisijos komunikatus „Turistų lankomiausias žemynas – Europa. Nauja turizmo politika“ (2010 m.) ir „Europos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo plėtojant pakrančių ir jūrų turizmą strategija“ (2014 m.);

32. pažymi, kad šiuo metu turizmas susiduria su **naujais didelio poveikio iššūkiais, kuriuos reikės spręsti**, tai, pavyzdžiui, klimato kaita, didėjančios spūstys, pernelyg didelis spaudimas infrastruktūrai ir vandens bei energijos vartojimui, aplinkos būklės blogėjimas (juos reikia spręsti pirmiausia ir nedelsiant), taip pat prarandama tapatybė ir pagarba miestelių autentiškumui;

⁽⁶⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1587137448000&uri=CELEX:52020DC0112>

33. teigia, kad turizmas gali būti pavyzdinė veikla vykdančią tvarų ekologišką perėjimą, įtvirtintą žaliuoju kursu, ir siekiant, kad iki 2050 m. Europa taptų pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu, vykdydama ekonominio prisitaikymo prie skaitmeninio amžiaus procesus ir skatindama lygybę bei socialinę įtrauktį; primygtinai ragina ES institucijas ir valstybes nars imtis reikiamų priemonių šiems tikslams pasiekti;

34. pripažįsta, kad šie tikslai bus pasiekti tik tuo atveju, jei jie bus nustatyti remiantis tvirtu pagrindu, tiksliai apibrėžiančiu šios veiklos aprėptį, prievoles ir pasekmes, siejamas su iš tiesų darnia šios veiklos plėtra, taip pat tvirtai išsipareigojant užtikrinti jos įgyvendinimą;

Kelionėms skirtos transporto rūšys

35. primena, kad **turizmą** sudaro sudėtinga daugybės suinteresuotųjų subjektų vertės grandinė, **tiesiogiai susijusi su keleivių vežimo veikla**;

36. primena, kad turizmo sektoriuje reikia daryti pažangą siekiant, kad žiedinė ekonomika turizmo srityje taptų realybe;

37. pažymi, kad PTO ir Tarptautinis transporto forumas prognozuoja, kad iki 2030 m. dėl su turizmu susijusio transporto išmetamo anglies dioksido kiekis padidės maždaug 25 proc.;

38. todėl pripažįsta, kad reikia išnagrinėti ir įdiegti arba įgyvendinti geresnio Europos miestų ir regionų junglumo galimybes, teikti pirmenybę mažiau taršioms alternatyvoms ir išnagrinėti intermodalumo gerinimo galimybes, atsižvelgiant į galutinį žaliojo kurso tikslą; palankiai vertina tai, kad 2020 m. Europos Komisija pradėjo įgyvendinti **tvaraus ir išmanaus judumo strategiją**;

39. primygtinai ragina, kad ES valstybės narės dėtų daugiau pastangų siekdamas skubiai spręsti tvarių transporto alternatyvų trūkumo problemą ir investuoti į tolimojo susisiekimo traukinių maršrutų, ypač naktinių traukinių, plėtrą ir skatinimą jais naudotis, kad kelionės, kurių metu išmetamas mažas anglies dioksido kiekis, taptų patrauklesne galimybe;

40. pritaria tam, kad **valstybės parama oro transporto bendrovėms būtų susieta** su šių bendrovių išsipareigojimu siekti **išmetamų teršalų mažinimo** tikslų;

41. teigia, kad ši išsipareigojimą turėtų būti skatinamos prisiimti **įvairių rūšių** – tiek kelių, tiek jūrų – **transporto bendrovės**, ypač daug dėmesio skiriant kruiziniais laivams, nes jie daro didelį poveikį aplinkai;

42. apgailestauja dėl mažesnės **paramos autobusų ir geležinkelių transportui** (pagrindinėms vietos ir regionų transporto rūšims), palyginti su aviacija, dėl kurios didėja spaudimas tvariausio transporto rūšių finansavimui; ragina tvirtai išsipareigoti didinti tvaraus judumo galimybes visoje Europoje naudojantis geležinkelių transportu, primindamas, kad Europos Komisija nustatė, jog vienas iš 2021 m. tikslų yra **padidinti geležinkelių sektoriaus indėlį į tvarų turizmą ES**;

43. atkreipia dėmesį į tai, kad įgyvendinant būsimas priemones dėl oro ir jūrų transporto išmetamo CO₂ kiekio, numatytas Europos žaliajame kurse ir naujojoje tvaraus judumo strategijoje, svarbu įvertinti jų poveikį atokiausiems ES regionams, kurių ekonominė ir socialinė sanglauda tiek piliečių judumo, tiek jų ekonominės veiklos plėtros požiūriu labai priklauso nuo oro ir jūrų transporto;

44. pabrėžia, kad tam, kad **viešojo transporto paslaugų teikėjai**, kurių pajamos drastiškai sumažėjo, galėtų plėtoti tvaresnį transporto parką su netaišiomis ir mažataršėmis transporto priemonėmis, jiems būtina **finansinė parama**;

45. išreiškia susidomėjimą prisijungti prie **iniciatyvų, kuriomis traukinių kelionės susiejamos su kultūriniais atradimais ir turizmu** pasibaigus krizei, plėtoti iniciatyvą #DiscoverEU ir glaudžiai bendradarbiauti su ES regionų atstovais siekiant skatinti geležinkelių turizmo galimybes Europos geležinkelių metais (2021 m.) ir po jų;

46. atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu **pripažinti „EuroVelo“ dviračių takų tinklą⁽⁷⁾ kaip kitą TEN-T** (transeuropinį transporto tinklą) kartu su esamais kelių, geležinkelių ir vidaus vandenų kelių tinklais, nes tai padės sukurti saugesnę, labiau tiesioginę, nuoseklesnę ir susietą dviračių infrastruktūrą, kuri bus naudinga visų kategorijų dviratininkams ir labai paskatins dviračių turizmą;

(7) Per visą žemyną nusitęsusių ir jį jungiančių ilgo nuotolio 17 dviračių takų Europos tinklas.

Poveikis gamtinei aplinkai

47. yra susirūpinęs dėl to, kad visuotinis atšilimas gali sumažinti tam tikrų turistų lankomų vietų patrauklumą ar net kelti grėsmę jų išsilaikymui, ir dar kartą patvirtina savo pasiryžimą laiku **kovoti su klimato kaita** pasitelkiant naujausias mokslo žinias ir įvairias iniciatyvas bei politikos priemones, išdėstytas Europos regionų komiteto nuomonėse;

48. primena, kad ši kova bus itin svarbi daugeliui pakrančių ir salų regionų dėl kylančio jūros lygio, slidinėjimo kurortams dėl sniego trūkumo ir nuo miškų gaisrų, potvynių ar pūgų nukenčiantiems regionams ⁽⁸⁾;

49. mano, kad turizmas gali svariai prisidėti prie Europos siekio sukurti **žiedinę ekonomiką** ir primygtinai ragina regionus ir miestus dalyvauti diskusijose apie tai, kaip skatinti įgyvendinti darbotvarkę vietoje;

50. rekomenduoja turizmo pramonei ir transporto sektoriui didinti **neutralaus poveikio klimatui produktų** pasiūlą naudojant švarią energiją, mažinant kenksmingų cheminių medžiagų ir plastiko naudojimą ir įgyvendinant lietaus vandens ir buitinių nuotekų perdirbimo procesus ⁽⁹⁾, dėl kurių labai sumažėja geriamojo vandens paklausa tiekimo tinkle, ir perdirbant atliekas, taip pat siūlo šiuos procesus naudoti sistemingiau;

51. teigia, kad reikia **labiau remti dviračių turizmą**, kuris yra naudingas vietos ekonomikai, nes tokiu būdu lankomos vietovės, kurių paprastai nepasiekia tradicinio turizmo maršrutai, ir naudojamosi vietos įmonėmis ir paslaugomis; be to, tam reikalinga infrastruktūra taip pat yra naudinga vietos gyventojams, nes didesnis junglumas padeda užtikrinti ilgalaikį vietos bendruomenių tvarumą;

52. pritaria tam, kad būtų tęsiama Jūrų reikalų ir žuvininkystės GD ir organizacijos „European Boat Industry“ darbo grupės dėl laivų gyvavimo ciklo pabaigos veikla siekiant parengti bendrą ES mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmų planą, skirtą laivų statybos medžiagų perdirbimui didinti;

53. atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu skatinti tvarų jūrų pakrančių turizmą, kuriuo būtų stiprinama jūrų aplinkos aiškinimo ir išsaugojimo veikla; taip pat atkreipia dėmesį į didelį **laivybos ir vėjo bei burlenčių sporto, povandeninio sporto ir vandens sporto apskritai** potencialą mokslo, informuotumo apie aplinką didinimo, vandenynų kartografavimo ir mokslinių tyrimų aplinkosaugos klausimais srityse;

54. pabrėžia **turizmo svarbą kaimo plėtrai**, kuri nebeturėtų būti siejama vien tik su žemės ūkio plėtra: turizmą reikėtų vertinti kaip varomąją jėgą siekiant pažangos mažiau išsivysčiusiose kaimo vietovėse, turinčiose mažo rentabilumo žemės ūkio paskirties teritorijas, kurios yra nereikšmingos gamybos, bet labai vertingos aplinkos, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos požiūriu; todėl Europos institucijos turėtų tinkamai integruoti turizmą ir jo teikiamas galimybes į Biologinės įvairovės strategiją, strategiją „Nuo lauko iki stalo“, naują bendrą žemės ūkio politiką, tinklą „Natura 2000“ ir į ilgalaikę kaimo vietovių viziją;

55. mano, kad svarbu skatinti tvaresnį, didesnę pridėtinę vertę regionams suteikiantį turizmą į šį sektorių įtraukiant „0 km. produktų“ pasiūlą, taip pat būtina stiprinti natūralias ir saugomas teritorijas ir didinti dangaus kaip turizmo išteklių potencialą (astroturizmas);

56. atkreipia dėmesį į tai, kad, siekiant teikti novatoriškas, tvarias, kintamo masto ir didelės pridėtinės vertės pažangaus turizmo paslaugas, svarbu naudoti skaitmenines technologijas, grindžiamas 5G, daiktų internetu, dirbtiniu intelektu ir dideliais duomenų rinkiniais, kurios paskatintų diegti naujus, veiksmingesnius, prieinamesnius ir įtraukesnius turizmo modelius, taikomus visuose regionuose, visų pirma kaimo vietovėse, kuriose svarbu turėti telekomunikacijų technologijas, kurios užtikrintų tinkamą junglumą;

Socialinis ir ekonominis turizmo poveikis. Turizmas neturi būti problema

57. primena, kad turizmas, ypač **perteklinis turizmas** (viršijantis fizines, ekologines, socialines, ekonomines, psichologines arba politines lankytinų vietų ribas ⁽¹⁰⁾), taip pat visa žmogaus veikla daro poveikį socialinei aplinkai, kurioje vykdoma veikla;

⁽⁸⁾ [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2017\)603932](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2017)603932)

⁽⁹⁾ <https://ec.europa.eu/environment/emas/takeagreenstep/pdf/BEMP-5.7-FINAL.pdf>

⁽¹⁰⁾ Neseniai atliktame Europos Parlamento tyrime nustatyta, kad 105 lankytojams Europos Sąjungos vietoms gresia perteklinis turizmas, žr. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU\(2018\)629184_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU(2018)629184_EN.pdf).

58. pabrėžia, kad būtina vengti neigiamo perteklinio turizmo poveikio, dėl kurio didėja spūstys, daromas spaudimas infrastruktūrai, auga energijos ir vandens paklausa, blogėja aplinkos būklė, daroma žala istorinėms vietovėms ir paminklams, prarandama tapatybė ir autentiškumas ir didėja vietos gyventojų pragyvenimo išlaidos bei nelygybė tarp pačių gyventojų; mano, kad ES institucijos ir valstybės narės turėtų skubiai apsvarstyti priemones ir iniciatyvas, kad būtų išvengta neigiamo perteklinio turizmo poveikio;

59. pabrėžia, kad turizmo skatinimas ir vystymas kaimo vietovėse gali būti ekonominės plėtros ir gerovės kūrimo šaltinis, padedantis pritraukti gyventojų arba sustabdyti gyventojų skaičiaus mažėjimą tose vietovėse, kuriose gyventojų mažėja;

60. rekomenduoja parengti moterų skatinimo ir įgalinimo politiką. Moterys atlieka svarbų vaidmenį palaikant turizmo verslą, nes jos yra pagrindinės kovos su gyventojų skaičiaus mažėjimu dalyvės. Jų įsidarbinimo užtikrinimas yra gyventojų skaičiaus didinimo garantija. Reikia įvertinti jų poreikius, suteikti joms gebėjimų stiprinimo priemonių ir gerinti konkurencingumą rengiant tikslinius mokymus;

61. atkreipia dėmesį į tai, kad kai kurie turizmo modeliai, grindžiami intensyviu pigių transporto priemonių naudojimu ir masinėmis kelionėmis, skatina perteklinį turizmą, o socialinė žiniasklaida ir tarpusavio mainų platformos taip pat gali pernelyg išpopuliarinti lankytinas vietas, todėl ragina diskutuoti dėl turizmo augimo ir kokybės;

62. nurodo, kad tinklo **NECSTouR parengta Barselonos deklaracija „Geresnės vietos gyventi – geresnės vietos keliauti“** (angl. *Better Places to Live, Better Places to Visit*) yra geras pavyzdys, rodantis, kad turizmo ir kultūros bei materialaus ir nematerialaus paveldo sektoriai gali glaudžiai bendradarbiauti Europos piliečių ir kultūros paveldo labui;

63. atkreipia dėmesį į tai, kad **turizmas turėtų būti vertinamas kaip sprendimo dalis, o ne kaip problema**, todėl pažymi, kad reikia rengti pasiūlymus dėl naujų veiksmų, kurie skirtųsi nuo jau vykdomų, ir suteikti ryžtingesnę postūmį jau vykdomiems veiksams, taip pat atkreipia dėmesį į būtinybę reguliuoti naujas turizmo ir bendro vartojimo ekonomikos platformų formas remiantis sąžiningos konkurencijos kriterijais, stiprinti kontrolės ir tikrinimo sistemas ir užtikrinti paslaugų, teikiamų pagal bendrą laisvos įmonių konkurencijos sistemą, kokybę ir teisėtumą, kartu išsaugant paveldą, kultūrą, tapatybę ir gyventojų gyvenimo kokybę;

64. atsižvelgdamas į tai, pažymi, kad naudinga **skleisti geriausią tvaraus turizmo praktiką, strategijas ir metodikas** pagal įvairias Europos programas, pvz., PANORAMED, horizontaliuosius MED projektus, MITMED + arba WINTERMED siekiant skatinti jų kapitalizavimą ir atkartojamumą;

65. todėl siūlo ir toliau skirti **Europos pažangiojo turizmo sostinės apdovanojimą**;

Skaitmeninimas ir duomenys bei jų nauda kuriant veiksmų stebėsenos ir atsekamumo sistemą

66. atkreipia dėmesį į **didelius platinimo kanalų ir turizmo formų pokyčius**, dėl kurių daugelis įmonių galėjo tiesiogiai pasiekti savo klientus, nors mažosios įmonės šia galimybe pasinaudojo nepakankamai;

67. pabrėžia, kad **informacija** yra pagrindinė turizmo „žaliava“, kuria naudojamosi vykdant novatoriškiausias iniciatyvas šiame sektoriuje;

68. atkreipia dėmesį į PTO iniciatyvos **Statistikos sistemos tvariam turizmui įvertinti kūrimas** (angl. *Towards a Statistical Framework for Measuring the Sustainability of Tourism*)⁽¹⁾, kuri apima ekonominius, socialinius ir aplinkos aspektus, svarbą;

69. pabrėžia, kad išsamumo, duomenų kokybės, aiškinimo ir teisingo naudojimo lygis turės **tiesioginį poveikį politikos priemonių**, skirtų įveikti COVID-19 krizę ir siekti neutralaus poveikio klimatui Europos, **veiksmingumui**;

⁽¹⁾ <https://www.unwto.org/Measuring-Sustainability-Tourism>

70. yra susirūpinęs dėl **nepakankamai suderintų ir nenuoseklių duomenų** apie turizmo ekonominę poveikį, nes tai trukdo priimti sprendimus dėl paramos turizmo sektoriui ir transportui;

71. pabrėžia, kad oficialūs duomenys nėra parengti taip, kad būtų galima pakankamai greitai suteikti informaciją ir ja remiantis reaguoti į esamą padėtį, todėl **regionai ir miestai turėjo pasitelkti kitus vertinimo mechanizmus**, kurie dar nėra integruoti į oficialius duomenis;

72. palankiai vertina tai, kad 2020 m. kovo mėn. Europos Komisija pasiekė **susitarimą su bendro vartojimo ekonomikos platformomis** ⁽¹²⁾ dėl pagrindinių duomenų apie turistų apgyvendinimą skelbimo, ir ragina Europos Komisiją kartu su šiomis platformomis išnagrinėti rodiklius, pagal kuriuos būtų galima apibrėžti turizmo sektoriaus gavavimo strategijas;

73. primena, kad bendro vartojimo ekonomikos platformos didina vietos būsto išlaidas, nes pasikeičia būstų paskirtis – jie tampa skirti aptarnauti nebe vietos gyventojus, o keliautojus. Nepaisant Europos Teisingumo Teismo sprendimo, bendro vartojimo ekonomikos platformos nėra tik informacijos teikėjos. Todėl RK ragina Europos Komisiją priimti teisės aktus, kuriais regionų ir vietos valdžios institucijoms būtų suteikta galimybė reguliuoti tokių platformų veiklą savo teritorijose, siekiant užtikrinti, kad joms būtų taikomos tos pačios administracinės taisyklės dėl nuomos vasarą, kaip ir labiau tradiciniams suinteresuotiesiems subjektams;

74. atkreipia dėmesį į tai, kad reikia nustatyti **standartizuotas priemones**, kuriomis galėtų vadovautis miestai, regionai ir verslo sektorius siekdami tvaresnės politikos, kuri būtų įtraukta į naująją Europos statistikos programą ir kuri sustiprintų **turizmo stebėseną ekonominiu, socialiniu ir aplinkos požiūriu**; pabrėžia, kad reikia palengvinti duomenų prieinamumą, pagerinti tokių duomenų atnaujinimą ir susiejimą ir sukurti suderintą kartografavimo sistemą;

75. rekomenduoja nustatyti **turizmo palydovinių sąskaitų** rengimo ir skelbimo kiekvienoje ES valstybėje narėje teisinę sistemą;

76. ragina geriau rinkti **NUTS 3 lygmens** duomenis apie turistų ir išskylautojų skaičių, apie kitas naujas apgyvendinimo formas ir transporto rūšis, taip pat suskirstyti statistinius apgyvendinimo duomenis pagal regionus ir pagrindines lankytinas vietas;

77. rekomenduoja į **vandens, oro ir energijos statistiką** įtraukti matavimo sistemą, skirtą stebėti turizmo sektoriaus, įskaitant turizmo pramonę ir jai būdingus produktus, suvartojamo vandens ir išmetamų teršalų kieki;

78. renkant turizmo statistinius duomenis ragina Eurostatą toliau nagrinėti **didžiuosius duomenis kaip duomenų šaltinį**, atsižvelgiant į iššūkius, susijusius su jų rinkimu, nepriklausomumu, patikimumu, prieiga, kokybe ir galimybe naudotis laikui bėgant;

79. ragina **analizuoti perteklinio turizmo problemą** į tyrimus dėl pajamų ir gyvenimo sąlygų, greituosius turizmo poveikio vertinimus ir Europos Komisijos rengiamą ataskaitą „Gyvenimo kokybė Europos miestuose“ įtraukiant kokybinius duomenis apie gyventojų požiūrį į turizmą;

80. rekomenduoja toliau skatinti veiksmus, kuriais būtų siekiama panaudoti ir optimizuoti didžiulį pastaraisiais metais Europos Komisijos atliktą darbą, pvz., ETIS **rodiklių sistemą** arba turizmo skaitmeninimui ir saugumui skirtą **S3 platformą** ⁽¹³⁾ ir projektą „Tourism of Tomorrow Lab“;

81. ragina Europos Komisiją ir Europos Parlamentą į būsimą **Europos statistikos programą** įtraukti sistemas ir stebėsenos priemones, kurios būtų labiau pritaikytos konkrečioms regionų ir miestų poreikiams ir sudarytų sąlygas tinkamai atsekti įgyvendinamą turizmo politiką;

Būtinybė iš naujo pripažinti turizmą kaip vieną pagrindinių ES politikos sričių atsižvelgiant į jo indėlį ir augimo potencialą ir užtikrinti šio sektoriaus įsipareigojimą siekti darnaus vystymosi

82. tikisi, kad dabartinė krizė bus išpėjamas signalas, paskatinsiantis Europos Komisiją vykdyti platesnio užmojo Europos turizmo politiką aplinkos, ekonominiu ir socialiniu lygmenimis;

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/IP_20_194

⁽¹³⁾ <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/tourism>

83. palankiai vertina Europos Komisijos iniciatyvą surengti **Europos turizmo konvenciją**, kurios metu būtų parengtas planas iki 2050 m. sukurti tvarią, novatorišką ir atsparią Europos turizmo ekosistemą (Europos turizmo darbotvarkė iki 2050 m.) ir kurioje aktyviai dalyvautų regionai;
84. yra pasirengęs surengti **suinteresuotųjų subjektų konferenciją, kurioje dalyvautų viešosios ir privačios įstaigos**, siekiant pasidalyti patirtimi, susijusia su įvairių lankytinų vietų pasirinktais atkūrimo būdais ir su ES ateities turizmo formomis;
85. tikisi, kad Europos Parlamento Transporto ir turizmo komitetas prisidės prie RK pastangų plėtoti **tvirtą ES turizmo politiką**;
86. siūlo surengti **bendrą Europos Parlamento Transporto ir turizmo komiteto ir RK NAT komisijos posėdį** siekiant aptarti turizmo politikos ateitį ES po COVID-19 krizės ir atsižvelgiant į diskusijas dėl 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos;
87. tikisi ir toliau glaudžiai bendradarbiauti su **Europos Parlamento turizmo darbo grupe** ir prašo visapusiškai įtraukti Komitetą į šios darbo grupės veiklą, kad jos diskusijose dalyvautų vietos ir regionų lygmens atstovai;
88. pakartoja, jog svarbu, kad valstybės narės ir jų regioninės valdžios institucijos įtrauktų turizmo prioritetus į savo **veiksmų programas** po 2020 m., siekiant didinti galimybes gauti Europos fondų lėšų turizmo projektams finansuoti;
89. atkreipia dėmesį į tai, kad **MVĮ ir lankytojiems vietoms sunku pasinaudoti dabartiniu finansavimo mechanizmu, ir siūlo sukurti konkrečias priemones** (vieno langelio sistemą arba internetinę priemonę), kurios būtų susietos su Europos fondų valdymo institucijomis, siekiant palengvinti paraiškų teikimą ir tvarkymą;
90. rekomenduoja Europos regionų komitetui stiprinti **bendradarbiavimą su PTO** sudarant susitarimo memorandumą ir rengiant bendrus veiksmų planus;
91. ragina Tarybą įtraukti Europos regionų komitetą ir jo vietas ir regionų valdžios institucijas į **Tarybos darbo grupių**, susijusių su turizmu, darbą ir pakviesti į jų posėdžius;
92. siūlo parengti naują **Europos darnaus turizmo programą**, suderintą su žaliuoju kursu ir JT darbotvarkė iki 2030 m., taip pat su regionuose įgyvendinamomis šios srities strategijomis, kuri apimtų įvairių veiklų, kurią ES plėtoja ir plėtos turizmo srityje, pvz., sektoriaus skaitmeninimo rėmimą, pažangių turizmo vietovių skatinimą, sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimą, žiedinės ekonomikos skatinimą, įtraukaus ir prieinamo turizmo skatinimą, gyventojų skaičiaus mažėjimo kaimo vietovėse stabdymą, dalyvaujamojo valdymo gerinimą ir viešojo ir privataus sektorių partnerystes;
93. ragina Europos Komisiją išnagrinėti galimybę įsteigti **specialų generalinį direktoratą, skirtą tvariam turizmui**, taip pat paraginti Europos Parlamentą apsvarstyti galimybę įsteigti specialų parlamentinį komitetą, kurio tikslas būtų užtikrinti turizmo tvarumą.

2020 m. gruodžio 10 d., Briuselis.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS